

INTRAREA ÎN BISERICĂ A MAICII DOMNULUI. NAȘTEREA LUI HRISTOS. VIETUIREA MONAHALĂ*

Viața cotidiană a mănăstirii nu este doar o viață practică sau banală, ci poate fi și aripile care acoperă o altă realitate, o trăire mai adâncă pe care o are fiecare mădular al obștii în parte și, ca o inimă și un suflet, întreaga obște. Această trăire este părtășia la experiența Bisericii, „potrivit cu măsura vârstei” (cf. Ef. 4, 13), adică a puterii, a capacității de cuprindere, a dispoziției și a duhului luptător pe care le are fiecare mădular. Atunci este evident că în mănăstire trăiește Dumnezeu, nu doar oameni.

Nașterea Domnului, pe care am început deja să o prăznuim, fiind întrețesută cu toate evenimentele din viața Domnului și a Născătoarei de Dumnezeu, formează un alt acoperământ. Prin întruparea Cuvântului, Dumnezeu s-a acoperit, așa încât lumina ei să nu orbească și să nu ardă neamul omenesc, pentru că Dumnezeirea este „foc mistuitor” (Ieș. 4, 24; 9, 3), care le arde pe toate, dar este și lumină. Oamenii nu trebuiau să priceapă lucrul acesta încă de la început, așa încât Hristos, venind „întru ale

Sale" (In. 1, 11), să nu fie recunoscut nici de poporul ales și să-L alunge ca pe un străin și necunoscut. Cu adevărat, Hristos a intrat în viață ca un străin și ca un necunoscut, ca străin și ca necunoscut a fost osândit și a ieșit din viață ca o întrupare a papului ispășitor (cf. Lev. 16, 7-10, 20-22, 26).

Lucrul acesta mărturisește faptul că omul nu poate să-L vadă pe Dumnezeu cu ochii săi de lut. Cine ar fi putut să înțeleagă că sub trupul lui Hristos Se ascundea Dumnezeu? N-a înțeles nici măcar Preasfânta Sa Maică, n-au înțeles nici apostolii, care trăiau în fiecare zi cu El și de multe ori se scandalizau din cauza Lui, uneori atât de mult, încât au dat prilejul să rămână în istorie îndoleli cu privire la Hristos pe care nimeni n-ar îndrăzni să le gândească în legătură cu tatăl său, cu mama sa, nici măcar împotriva dușmanului său. Și totuși, ei le-au gândit în legătură cu Hristos.

Înțelepciunea lui Dumnezeu poate găsi modalități prin care să ascundă Dumnezeuirea. De ce? Pentru că omul se teme de multa lumină, de deschiderea cerurilor, se teme de veșnicie și, în locul acestora, preferă orice altceva îl face să simtă că este singur, pentru că Dumnezeu înseamnă ceva universal și atotcuprinzător. Omul așa este plămuit de păcat, de cea de-a doua sa naștere, am putea zice, este astfel înveșmântat cu ispita Evei, încât vrea să trăiască singur, iar cea mai puternică trăire a sa este propria însingurare. Peste tot există inimi care trăiesc singure. Le poți găsi până și acolo unde oamenii trăiesc îngrămădiți unul în altul. Fiecare are posibilitatea să-și ascundă viața și să rămână cu totul singur. Iar aceasta pentru că nu poate să trăiască cu un Dumnezeu atotcuprinzător și veșnic.

Prin urmare, omul și-a făcut sinele „dumnezeu”, ca să trăiască în propria-i mizerie, în relativul și efemerul

tin, în ordinea pe care și-o dă de fiecare dată nouă, totuși este bun lucrul acesta, mîinze vreo rugăciune, poartă-lie un brâu, răspunsurile nu pîcîș și apoi, altceva. Adică, ceea care îl dîmînă și, în același timp, li sîrînîșcă viața, timpul, inima, voința - una vrea, și alta face; în lipsa lui Dumnezeu, îngurîntea este umplută de persoane egîrîș cu înrogate. Astfel, îndogurîntea, care scîmînă cu o fîră omînîvîră, devoră și distruge orice formă de cîșcî.

Dumnezeu Se ascunde, pentru că omînîș se temă să-l sîrînă lîngă ei. Apa cum copîșul se teme de locurile înalte sau adînci, apa cum se apucă amîșcîla în fața cîșcîlor atîrîmînîș, tot apa ne apucă amîșcîla în fața Dumnezeului cel atîrîmînîș. Care este deasupra a toate și, în același timp, le cuprînde pe toate. Ascunderea lui Dumnezeu este cea mai mare expresie a tîmînîș și a iubîrîș Lui. Este o deșcîrtate, care se îmînîșcî dîmînîșcî și conînîș să se pîrîșcî, iar sub forma îmînîșcîrîș, ca să s-a îmînîșcî la nașcîrea lui Hîrîșos. Hîrîșos își conînîș coborîșcî, deșcîrtate, pentru a face pîrîșcî la Sîne inima, gîndul, mîncîș și pîcîrîș fîcîrîș. Le ia pe toate asupra Sa, ca să pîrîșcî, ascîrîș îmînîșcîrîș lor, să-l deșcîrtate pe om și să-l sîrînă legat de iubîșcî Lui, fîră să-i sîrînîșcî libertatea.

Accei mare rol în viața lui Hîrîșos l-a jucat în chip mîmînîș și Maica Domînîșului, prin simplîșcî fîrîș ei, prin îmînîșcîrîșcî inîmînîș, prin deplîșcîrîșcî voinșcî și a curîșcî ei. Când arhîrîșcî l-a încercat pe Iosîș și pe Maica Domînîșului, a fost vîmînîș de deplîșcîrîșcî curîșcî, sîmînîșcî și a îmînîșcîrîșcî vîrîș ei. Nu exista nîmînîș care să-l sîrînîșcîrîșcî existența, pentru că pîcîrîșul, adică îndepîrîșcîrîșcî omînîș de Dumnezeu, îl sîrînîșcîrîșcî pe om. Ea, la fel ca Iosîș, au fost

găsiți drepti¹. Acesta era preludiul deplinătății lui Hristos, în care și noi ne regăsim pe noi înșine și simțim plinătatea sfințeniei și desăvârșirii lui Dumnezeu.

Maica Domnului nu a făcut nimic altceva pe pământ, decât a slujit deșertarea și ascunderea lui Dumnezeu, ca să putem noi să-L avem fără să ne împotrivim. Să luăm un exemplu. Se poate ca uneori să ai nevoie de un sfat sau să iei binecuvântare sau să-ți trebuiască niște bani. Dar pentru că mi te împotrivești, eu o să-i dau banii prietenului tău sau altcuiva ca să ți-i dea. Tu îi iei, îi săruți mâinile și, plângând, îi spui: „Astăzi m-ai scăpat!“ Îi iei fără să știi că în spatele lui mă ascund eu. Ceva asemănător face și Dumnezeu.

Această ascundere a lui Dumnezeu o întâlnim și în Sfintele Taine. Dumnezeu Se ascunde în spatele miro-sului, gustului și înfățișării pâinii și a vinului, în spatele lipsei de miros, de gust și de culoare a apei, în spatele unt-delemnului și în spatele oricărui lucru care este folosit la oricare dintre Taine. Înțelepciunea lui Dumnezeu a găsit această modalitate, pentru că, altfel, omul n-ar fi putut să-L țină pe Dumnezeu. Primind însă aceste elemente cu gust plăcut, Îl primește pe Hristos, Dumnezeirea.

Ce urmărea nașterea Maicii Domnului din pântecul sterp și caracterul ascuns al existenței ei? Cum și când s-a născut? Cum a avut loc faimoasa ei Intrare în Templu, Bunavestire și toate celelalte întâmplări omenești din viața ei? Evanghelia nu ne luminează, așa încât e nevoie de *Protoevanghelia lui Iacov* ca să ne spună câte ceva despre aceste lucruri. Cuprinsul evangheliei apocrife a lui Iacov sunt cuvinte omenești – ar

¹ *Protoevanghelia lui Iacov*, XVI, pp. 51-52.

putea spune cineva —, dar în spatele cuvintelor se ascund întâmplări negrăite: nașterea Maicii Domnului, Intrarea ei în Templu, Bunavestire, zămisirea lui Hristos.

„Fost-a cuvântul lui Dumnezeu către Ioan“, spune Evanghelistul Luca (Lc. 3, 2-3), ca să vină în ținutul Iordanului și să propovăduiască botezul pocăinței. Chiar și această frază arată ascunderea lui Dumnezeu. Același lucru s-a întâmplat și când Maica Domnului a intrat în Sfânta Sfintelor: fără ca ea să-și dea seama, Hristos S-a ascuns înlăuntrul ei. Maica Domnului nu știa cum, dar L-a ascuns pe Hristos de toți. Tot ascundere a fost și moartea ei. Nu știm felul în care a adormit Maica lui Dumnezeu — răsufierea îngerilor, a sfinților, a oamenilor, frumusețea apostolilor. Istoria Bisericii noastre nu spune nimic. Doar *Sinaxarele* vorbesc despre moartea ei, dar își iau informațiile din cărțile apocrife².

La început, Dumnezeu S-a descoperit pe Sine prin simboluri, așa ca lui Moise (cf. Ieș. 33, 23), pentru că, dacă L-ar fi văzut pe Dumnezeu față către față, Moise ar fi murit. Având o anumită cunoaștere a lui Dumnezeu, Moise a primit din mâinile Lui *Decalogul*, dar n-a putut păstra această legătură, pentru că și-a luat dreptul să sfărâme tablele Legii pe care tocmai le primise de la Dumnezeu. Dar până și în mânia lui, până și în acest păcat se ascunde mila lui Dumnezeu. Păcatele noastre, adică, Îl ascund pe Dumnezeu. Patimile noastre Îl ascund pe Dumnezeu. Simbolurile Îl ascund pe Dumnezeu. Dar mai ales, Născătoarea de Dumnezeu Îl

² Cf. I. Karabidopoulos, *Texte apocrife creștine*, vol. I. *Evangheliile apocrife*, Tesalonic, 1999, p. 374 ș.u.; *vide supra* ed. rom. citată.

ascunde pe Dumnezeu. De aceea L-a slujit pe Domnul în cel mai frumos și mai tăcut mod. Nu o vedem nicăieri pe Maica Domnului vorbind. Este un model viu, adevărat și desăvârșit al femeii, așa cum o vrea Biserica, cu o viață atât de ascunsă, încât nici măcar să nu pună întrebări în adunare (cf. 1 Cor. 14, 34-35). Maica Domnului a vorbit doar la Bunavestire, zicând: „Cum îmi va fi mie aceasta?” (Lc. 1, 34), și la nunta din Cana, când a cerut Domnului să facă minunea. Nicăieri altundeva nu a vorbit, pentru că luptele ei, cele dinăuntru ale ei, inima ei, tainele ei îl ascundeau pe Dumnezeu.

Dar și Domnul, făcând o minune, precum vindecarea demonizatului sau a lunaticului, îi spunea celui vindecat să păstreze tăcerea. Rareori îi spunea: „Întoarce-te la casa ta și spune câte ți-a făcut ție Dumnezeu!” (Lc. 8, 39). Excepție o face demonizatul din Gadara, căruia i-a spus: „Du-te la casa ta și spune câte ți-a făcut ție Dumnezeu!” De ce? Deoarece „casa ta” este alcătuită din oamenii tăi, și nu se poate ca ei să nu fie impresionați și să nu ceară explicații. Așadar, spune-le câte ai văzut, câte ai înțeles, adică simbolurile, tipurile, dar nu realitatea. Aceasta era lucrarea Domnului: să Se ascundă în spatele tuturor faptelor și lucrurilor.

Până și pildele, și minunile Lui, în felul în care le-a săvârșit – când aplecându-Se, când scriind, când făcând tină, când întrebând –, erau o ascundere a dumnezeirii Sale, și încă atât de eficientă, încât iudeii au putut spune că are diavol și că făcea minunile cu Beelzebul (cf. Mc. 3, 22). În sfârșit, și prorociile Lui erau niște adevăruri atât de ascunse, încât nici până azi nu putem desluși ce a avut în vedere, sau care prorocie privea distrugerea Ierusalimului și care se referă la Hristos și la sfârșitul lumii.

După Domnul, Născătoarea de Dumnezeu a fost făptura cea mai desăvârșită, care putea să tacă, deși ascundea înlăuntrul ei un Dumnezeu. Nu întâmplător, Dumnezeu a folosit o femeie în planul economiei Sale, deși ea tace foarte greu. A reușit asta cu Maica Domnului, de aceea și textele noastre cuprind fragmente care arată cât de deosebită era ea de toate femeile din cursul veacurilor. Trebuia să treacă secole ca să apară persoana Maicii Domnului și să-L ascundă înlăuntrul ei pe Hristos. Viața ei ascunsă arată că toate faptele vieții ei sunt tainice și că nu trebuie să fie iscodite, pentru că omul nu rabdă dezvăluirea lor.

Cărțile apocrife folosesc scene simple și foarte frumoase, care ascund măreția firii ei, dar și adevărul. De exemplu, în nedumerirea Salomeii³ se ascunde întreaga dogmă a fecioriei și pururea-fecioriei Născătoarei de Dumnezeu, în timp ce noi ar trebui să scriem volume întregi pe această temă. Există, de asemenea, tradiția care a domnit în Biserica noastră, potrivit căreia, atunci când preoții s-au aflat în dificultate cu privire la rămânerea sau nerămânerea Mariei în Templu, l-au însărcinat cu hotărârea pe Zaharia. „Tu, i-au spus, care ai dus-o în Templu, tu să rânduiești și acum: întreabă-L pe Dumnezeu și fă ce-ți va spune. Noi putem doar să tăcem despre ceea ce se întâmplă.”⁴

Într-o situație la fel de dificilă s-a aflat Zaharia când Fecioara L-a născut pe Hristos. Preoții neputând să înțeleagă întâmplarea, el a fost silit să se apere, zicând că Preasfânta nu doar a fost, ci și este fecioară. Taina pururea-fecioriei

³ *Protoevangelia lui Iacov*, XX, p. 53.

⁴ *Idem*, VIII, p. 48.

ascunde, în realitate, taina lui Dumnezeu, toate întâmplările vieții Lui. Când iudeii au auzit spunându-se că Maria a rămas fecioară și după nașterea lui Hristos, i-a cuprins turbarea, l-au înșfăcat pe Zaharia, l-au bătut și apoi l-au omorât cu pietre. Astfel, arhierul lui Dumnezeu a adormit ca un martir al pururea-fecioriei Născătoarei de Dumnezeu³.

Ușa închisă a Maicii Domnului ascunde taine negrăite, pe Dumnezeu Însuși. Aceasta o arată nașterea lui Hristos și aproape toate praznicele împărătești, și de aceea în ziua următoare praznicului Crăciunului avem Soborul Bisericii în cinstea Maicii Domnului. Dar și toate celelalte întâmplări ale vieții Născătoarei de Dumnezeu L-au închipuit pe Hristos. Intrarea în Sfânta Sfintelor, de exemplu, semnifica încetarea arhieriei Legii vechi și intrarea, prin Hristos, a noii preoții, a noii împărății și a adevăratei mântuiri, care se ascundeau îndărătul jertfelor iudaice.